MÁL OG MIÐ

ALMENN FYRIBYRGING Í SSP

2013 – 2014

SSP
Skúli
Sosialir myndugleikar
Politi

> Sambandið við tann tú tosar við hevur stóran týdning at byggja upp álit, tá ið vit skulu hjálpa einum barni

VERJA OG LOFTA

Vit, ið eru við í SSP hava fleiri økir, ið vit skulu virka á. Vit skipa fyri tiltøkum, ið eru gagnlig fyri øll og vendir sær til ein breiðan skara av børnum, ungum og foreldrum. Í hesum liggur eitt virði, at øll menniskju hava ein grundfestan rætt at trívast og at hava eitt gott lív.

Ímeðan við arbeiða við almennu fyribyrgingini í SSP, mugu vit síggja tey børn og ungu, ið ikki sleppa uppí part. Hesi, ið ikki trívast, hava ein skaðandi atburð ella eru fyri vanbýti av umstøðum, tey ikki eiga ábyrgd av.

Hesi børn eru í Føroyum, í skúlanum, í flokkinum og umhvørvinum annars, sum tey eiga vera ein partur av. Hetta vita vit frá trivnaðarkanningini og útsøgnum frá tykkum, ið eru um børnini og tey ungu. Eg síggi tey, tá ið eg ferðist kring landið og møti andlistbragdinum, síggi eyguni og spyrji meg sjálvan: *„Sær nakar teg"?*

Vit hava hoyrt Lisbeth Zorning Andersen tosa um, at við tíðini slóknar eldurin tíverri hjá fleiri børnum, tí tey ongantíð í sínum uppvøkstri møta røttu fólkunum, ella eldurin verður køvdur, tí tey møta teimum skeivu fólkunum.

Í hesum kemst ikki uttanum, at tað góða tvørprofessionella samstarvið er ein fortreyt at tryggja børnum og ungum eitt gott lív at mennast.

Og taka vit hesar meginreglur hjá Lísbettuni við okkum, eru vit á góðari leið:

1. Finn eldin
2. Gev kærleika
3. Vís álit
4. Syrg fyri útbúgvingini
5. Lurta eftir barninum

Vit í SSP skulu viðvirka til at login brennur, so okkara børn og ungu hava lívshugan, trúgva upp á lívið og tey vaksnu fólkini, tey hava rundan um seg.

Júst so er mín dreymur fyri arbeiðinum í SSP. Um ivi er um at megna hesa uppgávu, ber altíð til at stuðla seg til útsøgnina hjá Pippi Smokkuleggi: *„Hetta havi eg ikki roynt áður, so eg haldi fyri vist, at hetta fari eg at klára".*

Juli 2013
Óli Rubeksen, SSP- ráðgevi

SSP ÁLMANAKKI
SKÚLAÁRIÐ 2013 – 2014

EVNI:	MÁLBÓLKUR:	TÍÐARSKEIÐ:	LITUR:
Knýta sambond millum foreldrini	Øll foreldur	Alt árið	
Vinarbólkar	Frá skúlabyrjan	Alt árið	
Tryggari á netinum	4. flokkar	4. november 2013 - 5. februar 2014	
Ungur og lívið	7. flokkar	24. - 28. februar 2014	
Ungur og lívið	8. flokkar	Alt árið	
Trivnaðarkanning	7-8. flokkar	2014	
Kveikingardagur		8. november 2013	
POLITI BJÓÐAR UNDIRVÍSING			
Ferðslufrálæra	1. flokkur	Alt árið	
Kriminalfyribyrging/ stuldur	6. flokkur	Alt árið	
Kriminalfyribyrging/ rúsevni	8. flokkur	Alt árið	
Kriminalfyribyrging/ harðskapur	9. flokkur	Alt árið	

2013 **2014**

JULI	AUGUST	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DESEMBER	JANUAR	FEBRUAR	MARS	APRÍL	MAI	JUNI
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29	29		29	29	29	29
30	30	30	30	30	30	30		30	30	30	30
31	31		31		31	31		31		31	

FYRIBYRGINGAR-MYNDIL

Danski stovnurin *Det Kriminal-præventive Råd* hevur ment ein fyribyrgingarmyndil, sum skal lýsa ta torgreiddu heild, ið má vera støðið undir royndunum at fyribyrgja kriminaliteti. Tað hevur verið ógvuliga ymiskt, hvussu fólk, ið virka á hesum øki, hava hugsað um kriminalitetsfyribyrging, alt eftir fakligum støði, arbeiðsuppgávu ella øðrum. Fyribyrgingarmyndilin er eitt boð á eitt felags fatanargrundarlag at samskifta út frá, tá ið fleiri aktørar við ymiskum fortreytum hittast og skifta orð um ætlanir og íverksetan av átøkum, sum hava til endamáls at fyribyrgja kriminaliteti.

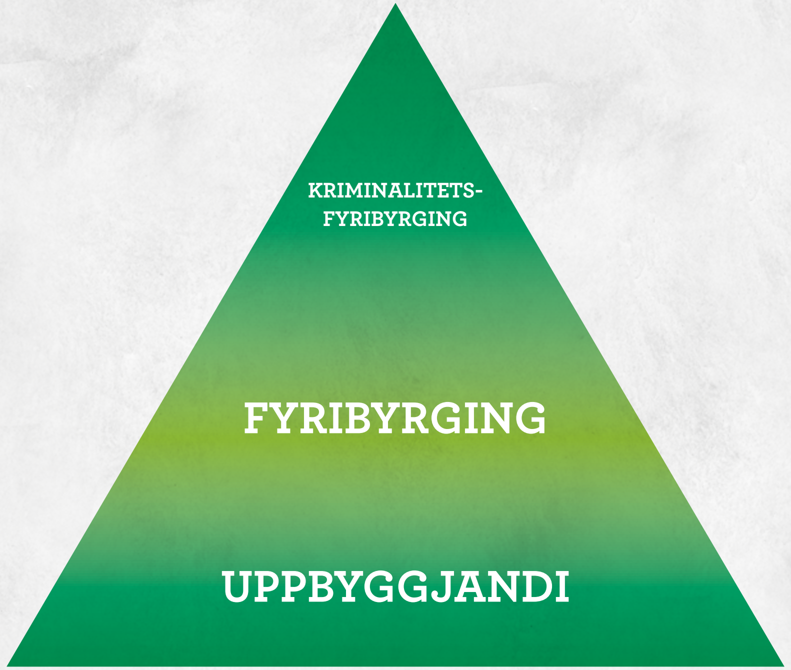

> ” Fyribyrgingarmyndilin, ið er amboðið, at leggja til rættis átøkini í SSP. “

SOLEIÐIS VERÐUR MYNDILIN BRÚKTUR
Myndilin kann gera tað léttari at fáa eina felags fatan sum støði undir teimum fakligu viðgerðunum, sum alla tíðina fara fram innan SSP. Eitt nú um, hvussu tey ymisku átøkini skulu raðfestast, hvør faklig umhugsan skal vera grundarlag undir einstøku átøkunum o.a.

Myndilin lýsir tørvin á at fáa tey trý stigini at hanga saman – tey uppbyggjandi átøkini skulu stýðja upp undir tey fyribyrgjandi átøkini, sum síðani skulu stýðja upp undir tey kriminalitetsfyribyrgjandi átøkini.

> ” Tað er sostatt ikki nóg mikið bara at gera átøk, sum eru kriminalitets-fyribyrgjandi, tí so verða vit ofta ov sein á sjóv-arfallinum. “

UPPBYGGING
Hugtakið uppbygging merkir tey átøk, sum snúgva seg um:

> ” at skapa øllum í samfelagnum góð, trygg og mennandi kor. “

Henda breiða allýsing fevnir um tey átøk, sum styrkja bæði samfelagið og tann einstaka grundleggjandi. At hugtakið er niðast í myndlinum vísir, at tey uppbyggjandi átøkini eru grundarsteinarnir undir fyribyrgingararbeiðnum. Tað kunna vera politisk, umsitingarlig ella privat átøk, sum kunnu vera landsumfatandi ella lokal. Átøkini á uppbyggingarstiginum kunnu í størri ella minni mun hava kriminalitetsfyribyrgjandi árin, men grundgevingin fyri teimum er sjáldan tann, at tey eru kriminalitetsfyribyrgjandi. Grundgevingin fyri átøk á hesum stiginum er fyrst og fremst, at tey hava almennan týdning og eru gagnlig fyri øll.

VANDAFAKTORAR OG VERNDARFAKTORAR

Vandafaktorar og verndarfaktorar verða allýstir eitt sindur ymiskt alt eftir hvørjum sambandi tað er í. DKR tekur støðið í hesum báðum allýsingunum:

Ein vandafaktorur boðar frá øktum sannlíkindum fyri kriminaliteti seinni. Gransking ger mun á einstaklingafaktorum, familjufaktorum, umhvørvisfaktorum og bygnaðarfaktorum. Lág sjálvsstýring er eitt dømi um einstaklinga-vandafaktor, meðan rúsmisnýtsla hjá foreldrunum er ein familjuvandafaktorur.

Ein verndarfaktorur boðar frá lítlum sannlíki fyri kriminaliteti seinni og tekur burtur ella minkar árinið av vandafaktorum. Eisini her ger granskingin mun á einstaklingafaktorum, familjufaktorum, umhvørvisfaktorum og bygnaðarfaktorum. At hava eina jaliga sjálvsfatan er dømi um ein einstaklinga-verndarfaktor, og tað at hava jalig viðurskifti við foreldrini er eitt dømi um ein familju-verndarfaktorur.

Allýsingin
íblástur frá David P. Farrington, „Saving children from a life of Crime“. 2007

FYRIBYRGJANDI ARBEIÐI OG VINARBÓLKAR

– HVAT KUNNU VIT GERA?

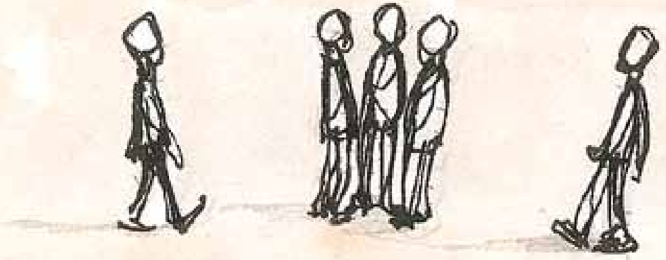

Fyribyrging er lyklaorðið í arbeiðinum við góðum sosialum trivnaði. Miðvíst arbeiði við trivnaðinum er eisini við til at forða fyri happing og órógv millum næmingarnar. Fyribyrgjandi arbeiði skal verða ein heilt náttúrligur partur av gerandisdegnum í skúlanum. Hetta ljóðar skilagott, men ofta er trupulleikin at finna rætta mátan. Lærarin órógvast ofta av, at arbeiði, sum ikki hevur við beinleiðis fakliga undirvísing at gera, tekur nógva tíð av undirvísingartíðini. Lærarin skal ígjøgnum eitt pensum og kann ofta kenna seg trýstan í mun til tíðina. Hetta kann vera ein orsøk til, at arbeiði við trivnaði hevur trupult við at gerast ein heilt náttúrligur partur av skúladegnum.

VINARBÓLKAR:
Børnini ganga í flokki saman í nógv ár, og hóast tey eru saman øll hesi árini og allar skúladagarnar, er als ikki vist, at tey kenna hvønn annan serliga væl. Tey hava kanska eina mynd av hvørjum øðrum, sum í summum førum passar væl, og í øðrum førum er heilt av leið. Vinarbólkar er eitt umhvørvi, har øll hava møguleika at verða sædd og hoyrd og koma til orðanna og er ein sera góður máti at arbeiða við trivnaði. Allir limirnir í bólkinum sleppa at vísa sítt virði í tryggum heimligum umhvørvi, ið foreldrini vara av. Samumtikið snýr tað seg um at styrkja sosiala kapitalin í einstaka flokkinum.

> ” Samumtikið snýr tað seg um at styrkja sosiala kapitalin í einstaka flokkinum “

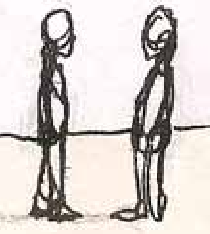

SKIPANIN VIÐ VINARBÓLKUNUM:

1. Stuttur felags foreldrafundur, har flokslærarin kunnar um tiltakið og talar fyri skipanini við vinarbólkum, við atliti til góðan trivna í flokkinum, sum er ein avgerandi fortreyt fyri góðum læriumhvørvi. Tað er sera týdningarmikið at fáa øll foreldrini við uppá tiltakið. Tí má tað lagast til, so at øll fáa verið við t.d. at skipa av koyring, hølisviðurskifti o.a. Flokslærarin skal tryggja sær, at boðskapurin er greiður og hugsjónin við vinarbólkum er skilt.
2. Flokslærarin bólkar næmingarnar eftir sosialu relatiónunum í skúlanum. Flokslærarin setir 4 - 5 næmingar, sum í skúlanum ikki sýnast at hava nógv við hvønn annan at gera, í sama bólk.

   Hetta kemur sjálvsagt at broytast eftir, at bólkarnir eru broyttir nakrar ferðir.
3. Yvirskipaðar reglur verða gjørdar fyri, hvat børnini gera, tá tey eru saman í vinarbólki. T.d. er ein meginregla, at børnini skulu vera saman um gerandisting. T.v.s. tey skulu ikki í biograf, bowla o.líkn. Somuleiðis er elektroniskir miðlar, sjónvarp og telduspøl óheppið í samveruni. At bjóða børnunum at eta døgurða saman við vertunum, hevur verið sera væleydnað, men um foreldur halda hetta vera ov møtimikið, er tað ikki neyðugt.
4. Foreldrini at børnunum í ymsu bólkunum seta seg saman og finna tíðir/dagar fyri, nær vinarbólkurin skal vera hjá hvørjum, og hetta er sera týdningarmikið at fáa gjørt, áðrenn tey fara heim.
5. Avtalað verður eisini, hvussu tey skipa heimavitjanirnar t.v.s. nær byrjar og endar vitjanin (2 tímar er væl hóskandi), hvussu við flutningi frá skúla/frítíðarskúla, skulu tey eta saman o.a.
6. Tá børnini verða heintað, skulu foreldrini geva sær stundir til ein drekkamunn, men ætlanin er ikki, at foreldrini skulu gera nakað hóvastók burturúr. Hóast foreldur hava yvirskot til heimabakstur o.a., so verður heldur mælt frá at gera tað, so tað ikki kennist sum eitt trýst fyri tey, ið ikki hava tíð og orku.
7. Í upplegginum vísir lærarin á stóra týdningin, at alt prát millum foreldrini er jaligt. Hetta er bæði galdandi, tá talan er um onnur foreldur í flokkinum, næmingar og lærarar.

SIG MÆR, OG EG GLOYMI.
VÍS MÆR, OG EG MINNIST.
TAK MEG VIÐ, OG EG SKILJI!

KONFUTSE 500 F.KR

KNÝTA SAMBOND MILLUM FORELDRINI

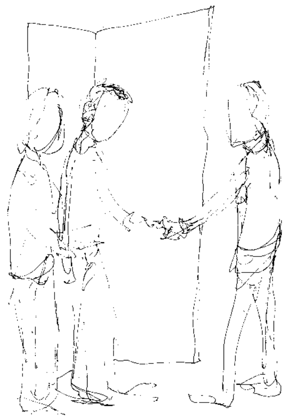

Royndir vísa, at foreldrini er tann besta fyribyrgjandi eindin. Hetta vil SSP menna við miðvísum foreldraarbeiði í samstarvi við skúlastýri, leiðslu og flokslærarar.

Foreldranetverk er, tá ið foreldur í einum flokki hittast og skifta orð um áskoðanir, rammur og hugskot. Endamálið er at hjálpa foreldrum at tosa saman om týdningamiklar spurningar í gerandisdegnum hjá børnum og ungum.

Hví skulu vit hava foreldranetverk?:

- Innlit í støðuna hjá børnunum hjá hvør øðrum fremur trivnað.
- Fyribyrgja ósemjur, arging og happing.
- Felags rammur fyri veitslur, rúsdrekka, nær barnið skal verða inni o.l. stuðlar foreldrum sum uppalarar.
- Lættari at loysa trupulleikar, tá ið foreldrini kenna hvønn annan og hava avtalað, at tosa saman, um ein er í iva.
- At fyribyrgja misskiljingar, frustratión og óvissu í uppalingini.

Mælt verður til at skipa foreldranetverk frá skúlabyrjan.

Tíðarskeið:
Alt árið

Tilfar:
„SAMSPÆLIÐ"
„FORELDRAFUNDIR KUNNU MINKA UM DRYKKJUSKAPIN HJÁ UNGUM"

VINARBÓLKAR

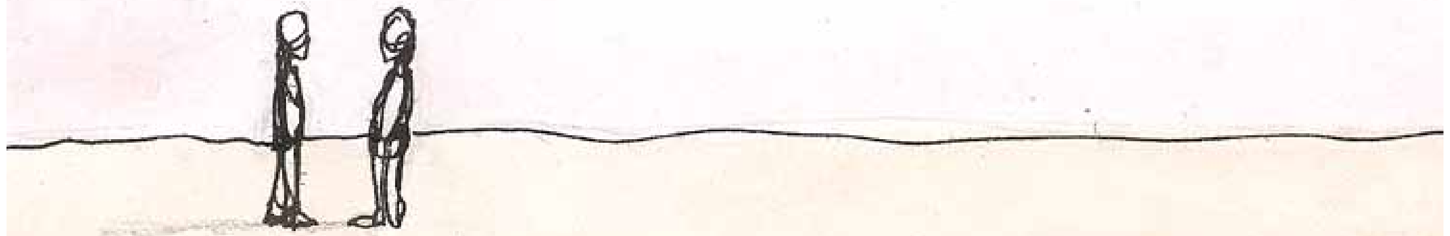

Fyribyrging er lyklaorðið í arbeiðinum við góðum sosialum trivnaði. Miðvíst arbeiði við trivnaðinum er eisini við til at forða fyri happing og órógv millum næmingarnar.

Vinarbólkar er eitt umhvørvi, har øll hava møguleika at verða sædd og hoyrd og koma til orðanna og er ein sera góður máti at arbeiða við trivnaði. Allir limirnir í bólkinum sleppa at vísa sítt virði í tryggum heimligum umhvørvi, ið foreldrini vara av. Samumtikið snýr tað seg um at styrkja sosiala kapitalin í einstaka flokkinum.

Mælt verður til at skipa vinarbólkar frá skúlabyrjan.

Tíðarskeið:
Alt árið

Tilfar:
„ wFYRIBYRGJANDI ARBEIÐI OG VINARBÓLKAR”

TRYGGARI Á NETINUM

Elektroniskir samskiftismiðlar eru ein partur av gerandisdegnum hjá børnum og ungum. Fartelefonin og internetið eru komin fyri at verða, og tú kanst eins væl taka í hondina á barninum og leiða tað gjøgnum vandarnar á netinum.

Fyri at fyrbyrgja kriminaliteti við elektroniskum miðlum, er neyðugt við miðvísari undirvísing og átøkum, soleiðis bæði næmingar og foreldur fáa innlit og eru tilvitaði um at taka tey røttu valini.

Evnið er elektroniskt samskifti hjá børnum, og endamálið er at læra tey at ferðast tryggari á internetinum, læra tey at verja sínar upplýsingar og sítt privatlív og annars, hvar markið er fyri, hvat er loyvt og ikki loyvt at gera á netinum.

4. FLOKKUR
Sum upptakt til trygga internetdagin 5. feburar 2014, ið Dátaeftirlitið skipar fyri, verður mælt til, at evnið verður viðgjørt saman við næmingarnar í 4. flokki. Átakið skal somuleiðis venda sær til foreldrini.

Tíðarskeið:
4. november 2013 - 5. februar 2014

Undirvísingartilfar:
„TAÐ ER TÍN AVGERÐ 2“
„SAMSPÆLIÐ“

UNGUR OG LÍVIÐ

Í fyribyrgjandi arbeiðinum skal arbeiðast miðvíst við at fremja hugburðin um tað góða lívið. At ein og hvør hevur ábyrgd fyri egnum gerðum. Ein týðandi táttur er fatanin av sosiala lívinum og upplivingar, sum javnaldrarnir halda vera rættar.

M.a. verður arbeitt við ábyrgdini at velja eitt ungdómslív uttan rúsdrekka, venjingar sum aktivera næmingarnar og leggja upp til orðaskifti um hugburð og atburð.

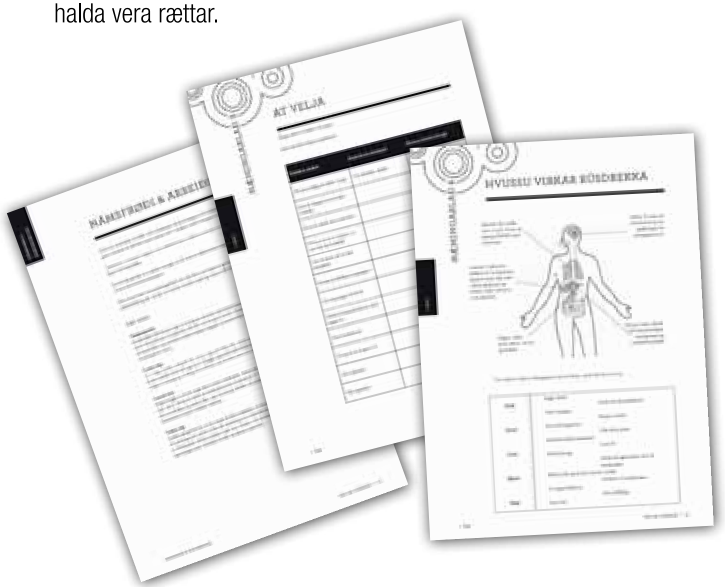

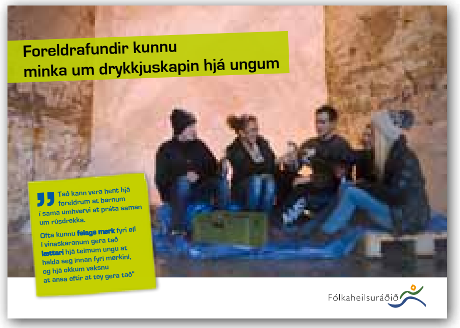

7. FLOKKUR
Mælt verður til miðvísa frálæru í 7. flokkunum. Átakið skal somuleiðis venda sær til foreldrini og teirra leiklut sum uppalarar.

Tíðarskeið:
24. - 28. februar 2014

Undirvísningartilfar:
„PRÁT UM RÚSDREKKA“
„FORELDRAFUNDIR KUNNU MINKA UM DRYKKJUSKAPIN HJÁ UNGUM“

8. FLOKKUR
Mælt verður til at halda fast við ta tilgongd, ið byrja varð í 7. flokki viðvíkjandi rúsdrekka.

Tíðarskeið:
Alt árið

Undirvísingartilfar:
„PRÁT UM RÚSDREKKA“
„FORELDRAFUNDIR KUNNU MINKA UM DRYKKJUSKAPIN HJÁ UNGUM“
„SAMSPÆLIÐ“

TRIVNAÐAR-KANNING

Ein týðandi táttur hjá ráðgevingini er at savna hagtøl og skjalfesta vitan. Higartil fevnir kanningin um vanarnar hjá teimum ungu í sambandi við royking, rúsdrekka og at verða ungur í Føroyum. Skipanin er gjørd eftir norðurlenskum leisti. Hon er einføld, og tað er ómakaleyst at seta fleiri spurningar inn, um tørvur er á hesum. Tá ið kanningin var gjørd í 2013, var hon vikað, so innlit m.a. fæst um hvussu tey ungu handfara sosialu miðlarnar.

7. – 8. FLOKKUR

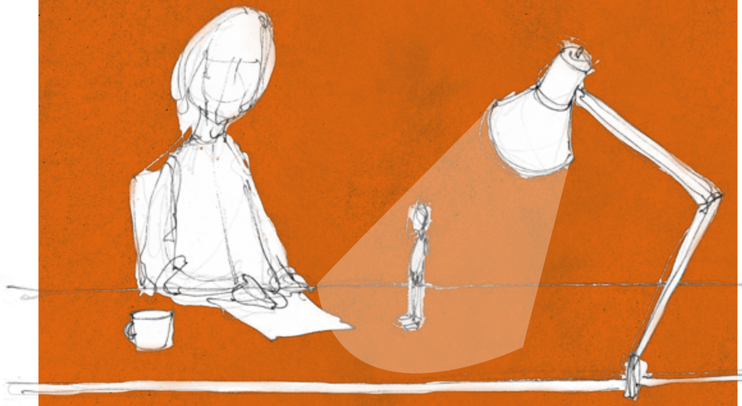

5.

KVEIKINGA-DAGURIN Í RØÐINI

Ein av uppgávunum hjá ráðgevingini er at standa á odda fyri fakligari menning í sambandi við útgreiningar, átøk og nýhugsan um fyribyrging.

Fyri at røkka hesum endamáli verður skipað fyri árligum kveikingardegi. Hesin verður í ár fríggjadagin 8. november 2013 í Norðurlandahúsinum. Luttakarir eru øll, ið eru við í tvørprofessionella arbeiðinum í SSP, leiðslur og samstarvsfelagir. Innbjóðing og skrá verður kunngjørd í september.

HIGARTIL 4 KVEIKINGADAGAR

05.11.2009:
SSP FER AV BAKKASTOKKI

09.11.2010:
HVAT VIRKAR OG IKKI VIÐ FYRIBYRGING

11.11.2011:
LEIKLUTURIN HJÁ FORELDRUM

08.11.2012:
SÍGGJA VIT TAÐ VIT SKULU SÍGGJA?

POLITI

BJÓÐAR UNDIRVÍSING

SKRÁIN:

1. FLOKKUR – ferðsluundirvísing

6. FLOKKUR
– kriminalfyribyrgjandi um stuldur

8. FLOKKUR
– kriminalfyribyrgjandi um rúsevni

9. FLOKKUR
– kriminalfyribyrgjandi um harðskap
+ frágreiðing um revsiváttan

MANNAGONGDIN:

1. Flokslærarin og SSP lærarin velja og samskipa tiltøkini á skúlanum
2. SSP lærarin ger avtalur við SSP politistin um undirvísing

Nærri kunning og avtalur um undirvísingina fæst við at venda sær til SSP politistin í økinum á telefon 351448 ella ssp@politi.fo

SSP POLITISTAR

Tórshavn og har á leið:	Mariann Reinert
Norðoyggjar og Eysturoy:	Sigmund P. Petersen
Vágar og Norðurstreymoy:	Michael Gram
Sandoy:	Rosa Mortensen
Suðuroy:	Johannes Magnussen

KRIMINALFYRIBYRGJANDI UNDIRVÍSING

ENDAMÁL:

- At tryggja at næmingurin skilir grundarlagið fyri at hava lógir og viðtøkur.
- At eggja næminginum til at fylgja og liva eftir hesum.
- At stuðla næminginum til at vera føran fyri sjálvstøðugt og ábyrgdarfult at velja eitt gott lív, bæði hvør sær og samfelagsliga.
- At næmingurin kennir møguleikarnar fyri revsingum og øðrum rættarligum fylgjum í sambandi við eitt lógarbrot – undir hesum, møguleikanum fyri endurgjaldskravi, og blett á revsiváttinina.

HUGBURÐUR OG FATAN:

- At fáa næmingin at skilja og viðurkenna teir kensluligu, viðkvæmu, sosialu og persónligu trupulleikarnar, sum eru orsøk til, at menniskju fremja lógarbrot.
- At fáa næmingin at viðurkenna, at tað er óhugaligt at vera útsettur fyri einum lógarbroti.
- At fáa næmingin at taka støðu til øll tey val, sum verður borðreitt fyri honum dagliga.

ÁSETINGAR:

- Undirvísingartímarnir skulu fyrireikast og fremjast soleiðis, at teir innihalda ein faktuellan part og ein hugburðsvirkandi part. Í faktuella partinum verður upplýst um rein fakta, meðan tað í tí hugburðsvirkandi partinum verður lagt upp til kjak um evnið, sum undirvísingin snýr seg um. Endamálið við kjakinum er, at vekja áhugan hjá næminginum um evnið.

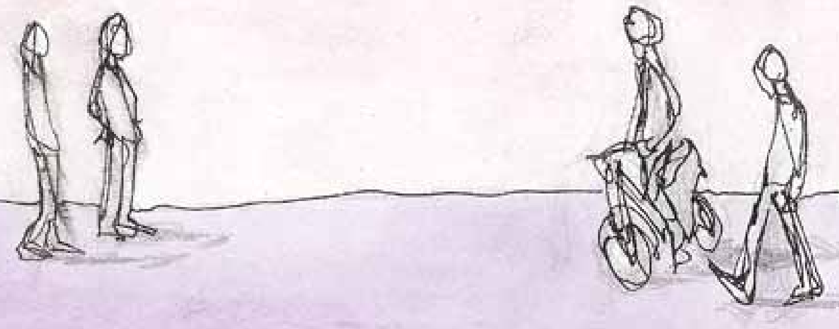

Skúli
Sosialir myndugleikar
Politi

Vitja okkum á

facebook®

FØROYAPRENT I SVANAMERKTUR PRENTLUTUR 541 705